

INHOUD

DEEL I

	BL.
INLEIDING	v
HOOFSTUK I : Op Kommando	1
HOOFSTUK II : Op See	7
HOOFSTUK III: Op St. Helena	23
Aankoms	23
Slegte Nuus	29
Die Eerste Swere	34
Kampskole	35
Mev. Green Besoek Ons	37
Kootjie Verkoop Drank	39
Oom Paul Verjaar	41
Tentoonstelling	43
Ons Verhuis	45
Boere Trek Kaapland Binne	47
Kersfees	49
HOOFSTUK IV: Die Jaar 1901	53
Water!	54
Wandelstokke	56
Ontsnappings	57
Moord op Marius Goddefroy	60
Ds. A.F. Louw	65
Vlooië	65
Engelse Soek Witvoetjie	66
Boontjie Kry Sy Loontjie	74
Vrede?	76
Skoenmakery	77
Waar is ons Kos?	77
Ons Begin Weer "Sweer"	78
Die Groot Ster	79
Ons Wil Nie "Sweer" Nie	81
Seuns	83

	BL.
'n Transportryer en Sy Wa	84
'n Nuwe Besigheidsplek	85
Komdt. Snyman Verjaar	85
Verraad	86
Na High Knoll Fort	94
Onwelkom in Jamestown	98
Besoek Genl Cronjé	99
Geheime Nuus	99
Christy Minstrels	102
Briewe	103
Koningin Wilhelmina Verjaar	104
'n Oefenkorps	106
Kmdt. J. T. Maartens Oorlede	107
Ons Presidente Verjaar	107
'n Verraaier Terug	113
Sendingkonferensie	114
'n Musiekkorps	114
Die Sensus	114
HOOFSTUK V:	
Die Jaar 1902	122
Weer Na High Knoll Fort Verban	122
Krygsgevangenes wat vir die Vyand Werk	124
Die S.A. Nasionale Beskermingsvereniging	129
Ons Verwag „Nuwe Mense"	131
H. J. Bantjes Doodgeskiet	134
Skietery in Broadbottom	135
Kmdt. Snyman Oorlede	136
HOOFSTUK VI:	
Vrede!	138

DEEL II

MOORDSAKE:	147
Die Moord op J.F. Viljoen	147
Moordsaak Goddefroy	151
Pogings tot Moord in die Broadbottomkamp	178

	BL.
VERENIGINGS :	181
A. Sosiale Verenigings	181
„Tot Nut en Vermaak"	181
„All Deutschland"	185
B. Debatverenigings :	186
„De Krijgsgevangen Debat-Vereniging"	186
„De Krijgsgevangen Samenkomst-Debat- vereniging"	188
C. Sportverenigings	189
D. Christelike Verenigings	190
„De Christelike Broederkring Immanuel"	190
„De Christelike Krijgsgevangen Jonge- Lieden Vereeniging Immanuel"	191
„De Christelike Strevers-Vereeniging"	193
Die Gereformeerde Gemeente te Dead- wood-Kamp	195
E. Kampscole	196
F. Hospitale	200
Behandeling van Siekes aan Boord van die „ <i>Mongolian</i> "	200
Siekte in Deadwood-Kamp	202
Behandeling in Hospitale	207
Behandeling in die Boerehospitaal te Jamestown	207
Behandeling van Pasiënte deur Dr. Roe	209
G. Naamlys Burgers op St. Helena Oorlede	210
H. Sensors	214
I. Lesing van Kapt. De Witt Hamer	217
J. Gedigte	222

ADDENDUM

TEKENINGE, FOTOS EN SKILDERYE	BL
Deadwood krygsgevangenekamp	A-1
Dr Leverett Herbert Price	A-2
Genl Viljoen en sy sekretaris J Visser	A-2
Kent Cottage, die huis waar Genl Cronjé gebly het	A-3
Genl Cronjé	A-3
Boonste gedeelte van die hoofstraat van Jamestown	A-4
Jamestown	A-4
Die Barrakke op Ladder Hill	A-5
Die Fort op High Knoll	A-5
Nog 'n aansig van Ladder Hill	A-6
Longwood House	A-6
Lot se pilaar, "Fairyland"	A-7
Die huis van Maarskalk Bertrand	A-7
Plantation House, die residensie van die goewerneur van St Helena	A-8
Plantation House	A-8
Die eiland en forte	A-9
Lot en sy dogters	A-9
Uitsig vanaf die terrasse by die kasteel	A-10
See-aansig van St Helena	A-10
Aansig op St Helena vanaf die anker-plek	A-11
St James kerk, Jamestown	A-11
St Matthew's kerk, Longwood	A-12
St Paul's kerk	A-12
Nog 'n aansig van St Paul's kerk	A-13
"Sugar loaf" heuwel	A-13
"The Briars"	A-14
"The Friar's Rock"	A-14
Aansig op St Helena	A-15
Aansig op Jamestown vanaf die see	A-15
Napoleon se graf (1)	A-16
Napoleon se graf (2)	A-16
Uitsig vanaf High Knoll	A-17
Uitsig oor Jamestown vanaf die pad na "The Briars"	A-17
Onderste gedeelte van Jamestown	A-18
Onderste gedeelte van die Jamestown hoofstraat	A-18
Uitsig oor Jamestown vanaf "Saddle Ridge"	A-19

INLEIDING

Toe dit in die maand September 1899 duidelik geword het dat die oorlog tussen Engeland en die twee Republieke onvermydelik was, is allerlei korpsse gevorm. Ook die oud-Nederlanders wou nie agterbly nie, en 'n Hollander-Korps is opgerig, met die heer J. Lombard, lid van die Eerste Volksraad van die S.A. Republiek, as kommandant. Tot kaptein is benoem die heer B. G. Versélevel de Witt Hamer, lid van die Tweede Volksraad van die S.A. Republiek; en as offisiere die here dr. H. A. Coster, C. G. de Jonge, R. W. Neijenes en K. Goldman.

Ek het by hierdie Korps aangesluit, en wel by dr. Coster. Op 3 Oktober 1899 het die kommando Pretoria verlaat en ek het my voorgeneem om 'n dagboek aan te lê. Reeds te vroeg het ek die geleentheid gekry om my weinige ondervindings op kommando te verwerk, daar ek reeds spoedig in die hande van die vyand geraak het.

Ek sal probeer om na waarheid te beskryf wat ek in die veld en in krygsgevangenskap deurgemaak en ondervind het. Dikwels sal ek te kort skiet in die beskrywing van die behandeling wat ons deur die Engelse aangedoen is op verskillende skepe en op die eiland St. Helena. Maar in dagboekvorm sal ek 'n getroue beeld probeer gee van alles wat op St. Helena voorgeval het tydens ons ballingskap.

Graag wil ek my dank betuig aan Kmdt. S. Eloff vir sy bereidwilligheid om beëdigde verklarings van krygsgevangenes af te neem in verband met verskillende sake in hierdie boek beskryf; aan die heer F. Fick, wat die foto's gratis verskaf het; aan die digter J. J. Kuhn om van sy gedigte gebruik te maak en eindelik aan die heer Erich Mayer vir sy pentekeninge.

H. DE GRAAF. St. Helena, 1902.